

**Yevheniia Karpenko, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**
*National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
Poltava, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-296-8-35>

THE STATE OF PUBLIC PROCUREMENT IN THE POLTAVA REGION

СТАН ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Публічні закупівлі становлять значну частку загального попиту на товари та послуги і все частіше розглядаються як привабливий і можливий інструмент для досягнення цілей регіональної соціальної та інноваційної політики.

За твердженням Європейської комісії «публічні закупівлі виконують широкий спектр питань, соціального характеру: надають можливості для працевлаштування та гідної оплати праці, сприяють соціальній інтеграції, рівним можливостям для постачальників товарів і послуг, дотриманню корпоративної соціальної відповідальності, підтримують місцеве суспільно значуще виробництва та мають орієнтацію на набір і навчання в певних територіальних громадах» [1].

Публічні закупівлі для потреб країни і громадян здійснювалися в незалежній Україні упродовж усього часу. Проте, лише у 2016 році відповідно до вимог Угоди про Асоціацію із ЄС команда волонтерів поставила собі за мету створити нову платформу закупівель та зробити її прозорою та підзвітною громадянському суспільству.

У 2016 році вступив в силу Закон України «Про публічні закупівлі» [2], який сприяв прориву у цій галузі. Його суттєве оновлення відбулося у 2019 році і було пов'язане із необхідністю удосконалення практики та підвищення якості закупівельної діяльності, гармонізацією законодавства про публічні закупівлі в Україні з Директивами Європейського Союзу [3].

Слід відмітити, що протягом 2016–2021 років спостерігається підвищення конкурентоспроможності, стабільне зростання кількості учасників та замовників як в Україні, так і в Полтавській області зокрема (табл. 1).

**Динаміка основних показників системи публічних закупівель
у Полтавській області за період 2016–2022 років**

Показник	Кількість закупівель, шт		Кількість організаторів, осіб	Кількість учасників, осіб	Очікувана вартість млрд. грн	Конкурентність, осіб
	Всі лоти	Спрощені закупівлі				
2016 рік	11820	9900	877	4660	4,32	2,84
2017 рік	40230	32880	1260	9100	19,58	2,78
2018 рік	51230	42570	1250	10130	29,35	2,91
2019 рік	58130	49560	1310	10690	33,82	2,91
2020 рік	168690	15870	1640	17400	34,47	2,47
2021 рік	253750	238160	1450	18580	33,61	2,12
2022 рік	169520	160500	1330	12810	23,19	1,8
Темпи росту, %						
2017 / 2016	340,36	332,12	143,67	195,28	453,24	97,89
2018 / 2017	127,34	129,47	99,21	111,32	149,90	104,68
2019 / 2018	113,47	116,42	104,80	105,53	115,23	100,00
2020 / 2019	290,19	32,02	125,19	162,77	101,92	84,88
2021 / 2020	150,42	1500,69	88,41	106,78	97,51	85,83
2022 / 2021	66,81	67,39	91,72	68,95	69,00	84,91

Джерело: розраховано на основі [4]

Позитивно характеризує систему публічних закупівель Полтавщини і зростання їх кількості протягом 2016–2021 року. Лише у 2022 році кількість закупівель зменшилася на 33,19%, що обумовлено війною в країні. Разом з тим слід відмітити, що упродовж усього періоду функціонування системи «ProZorro» допорогові лоти в Полтавській області істотно переважали над надпороговими. Це може свідчити про ухилення учасників даної платформи від звітування в системі електронних закупівель за рахунок оголошення спрощених закупівель чи поділу їх на лоти.

Динаміка закупівель Полтавської області в розрізі типів замовників протягом 2020–2023 року не була однозначною (рис. 1).

Основним типом замовників протягом цього періоду замовники товарів і послуг для потреб держави та територіальної громади, кількість яких має стійку тенденцію до скорочення. Разом з тим у 2021 році спостерігається зростання кількості закупівель, оголошених замовниками в окремих сферах господарювання у порівнянні з роком раніше на 83,12% та закупівель органів державної влади, місцевого самоврядування та правоохоронних органів, які у 2021 році зросли у 2,5 рази, порівняно з 2020 роком.

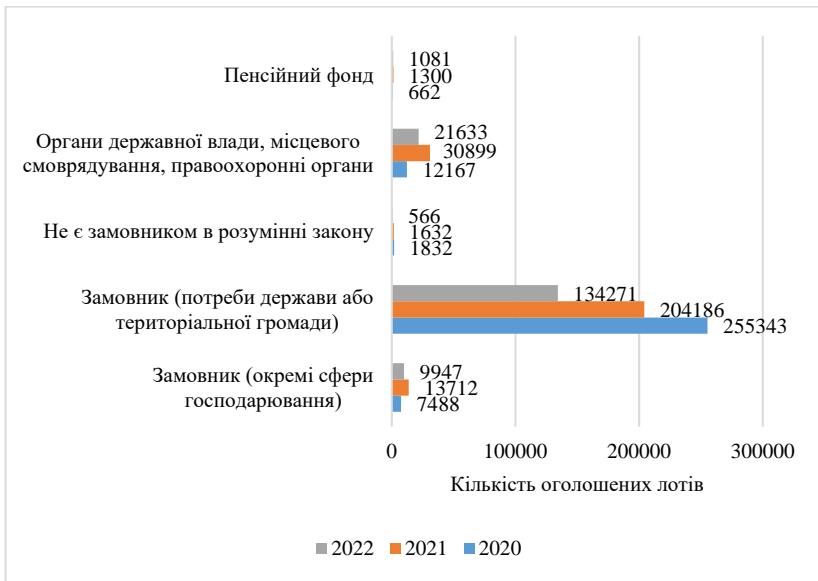

Рис. 1. Типи замовників тендерів в Полтавській області у 2020–2022 роках

Джерело: створено на основі [4]

Загалом система «ProZorro» оптимізує процес публічних закупівель за рахунок збільшення швидкості операцій, зменшення адміністративного навантаження та збільшення інноваційної складової процесу. Разом з тим система потребує подальшого вдосконалення і реагування на нові виклики, обумовлені війною. Кардинальною зміною стало у 2023 році скасування проведення аукціонів у відкритих торгах і формування приведеної ціна тендерної пропозиції на підставі первинної ціни пропозиції, вказаній при завантаженні тендерної пропозиції до системи «Prozorro». На нашу думку це значно зменшує конкурентність торгів, але є вимушеним заходом, обумовленим зовнішніми викликами.

Позитивним є те, що законодавчо закріплено скасування норми про відміну електронних аукціонів через шість місяців після закінчення воєнного стану. Це ще раз підкреслює те, що країна прямує в напрямку демократії, конкуренції та підвищення прозорості витрачання бюджетних коштів.

Література:

1. European Commission (2010), *Buying Social: A Guide To Taking Account of Social Considerations in Public Procurement*, Office of the EU, Luxembourg.
2. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 21.02.2023).
3. Кулик В. А., Карпенко Є. А. Торги з обмеженою участю: порядок проведення та необхідність застосування підприємствами та установами в Україні. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*, 2019. № 4. С. 22–30.
4. Інформаційна система сайту Prozorro (модуль аналітики). URL: <https://bi.prozorro.org/sense/app/> (дата звернення: 21.02.2023).